

УДК 334.75-043.2:07](477)(045)

Телешун Я. С.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ ФІНАНСОВО-ПОЛІТИЧНИХ ГРУП: РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

В межах статті досліджено проблему впливу великого капіталу на діяльність засобів масової інформації. Проаналізовано діяльність фінансово-політичних груп в умовах нестабільного інституційного середовища в Україні. Визначено основні характеристики функціонування цих корпоративних об'єднань. Виокремлені та проаналізовані основні механізми впливу фінансово-політичних груп на формування державної політики в Україні, зокрема і за допомогою засобів масової інформації. Запропоновано варіанти обмеження впливу даних корпоративних об'єднань на мас-медіа.

Ключові слова: фінансово-політичні групи, фінансово-промислові групи, великий капітал, засоби масової інформації, мас-медіа, нестабільне інституційне середовище.

В III столітті до нашої ери великий давньогрецький математик, фізик, інженер – Архімед Сіракузький, формулюючи закон важеля, сказав: «Дайте мені точку опори і я переверну весь світ». Сьогодні, в XXI столітті, таким важелем, що здатний перевернути світ, є засоби масової інформації. Адже ЗМІ відіграють провідну роль у формуванні думки пересічного громадянина щодо актуальних проблем сучасності як в межах власної держави, так і поза нею.

В умовах посилення право-популістських і євроскептичних сил в країнах Європейського Союзу, хвилі «екзитів» на чолі з Сполученим Королівством, виборами Президента в Сполучених Штатах Америки, загрози зі сторони Російської Федерації і, загалом, руйнування існуючої моделі світового порядку засоби масової інформації стають дієвим інструментом в боротьбі певних заінтересованих груп. Використання мас-медіа як засобу боротьби з опонентами призводить до зневіри громадян демократичних країн в їх об'єктивності у висвітленні інформації і незаангажованості інституту ЗМІ в суспільстві. Зокрема, за результатами американського інституту дослідження громадської думки – Інституту Геллапа (The Gallup Organization), довіра громадян Сполучених Штатів Америки до національних медіа суттєво зменшилася за 2016 рік. У 2015 році рівень довіри населення до ЗМІ як засобу публічного і відкритого поширення суспільно значущої інформації про події в різних сферах життєдіяльності суспільства, складав 40%. Натомість в 2016 році – лише 32%. Тенденція до зниження рівня довіри до медіа простежується з початку XXI століття, коли рівень довіри громадян сягав 51% [16]. Причиною зниження рівня довіри населення до ЗМІ, американські аналітики пояснюють декількома причинами: активна участь медіа в освітленні передвиборчої компанії і їх заангажованість у даній проблематиці. Це, в свою чергу, стосується як засобів масової інформації республіканської, так і демократичної партії. По-друге, зниженням рівня вимог до працівників ЗМІ через бурхливий розвиток блогосфери і соціальних мереж.

Тренд зниження довіри населення до ЗМІ в XXI столітті є феноменом, властивим не тільки США, а й іншим демократичним країнам світу. Зокрема, за результатами дослідження «Барометр Довіри» (Trust Barometer) маркетингової групи Edelman, за останній рік середній рівень довіри громадян знизився не тільки до медіа, а й до інших основних «стовпів демократії»: уряду, бізнесу і неприбуткових організацій. Порівнюючи статистику за 2016 і 2017 роки бачимо тенденцію до зниження рівня довіри громадян до урядів власних держав (2016 рік – 43%, 2017 – 42%), до бізнесу (перш за все, до представників великого капіталу) (2016 рік – 53%, 2017 – 52%), до неприбуткових організацій (2016 рік – 56%, 2017 – 53%) і, безперечно, до засобів масової інформації (2016 рік – 48%, 2017 – 43%) [19]. Загальний рівень довіри до цих чотирьох інститутів не перевищує 50% бар'єр в 2/3 (19 з 28 держав) досліджуваних державах. Показовим є те, що очолюють рейтинг держав з найвищим рівнем довіри в 2017 році умовно «демократичні країни»: 1) Індія, 2) Індонезія, 3) Китай,

4) Сінгапур, 5) Об'єднанні Арабські Емірати. Дещо схожа ситуація з рівнем довіри, зокрема і до медіа в Російській Федерації. За результатами дослідження Фонду «Медіастандарт» в РФ: «немає регіону, де рівень довіри ЗМІ був би нижчий за 50% (серпень 2016 року) при чому як у випадку з регіональними чи місцевими медіа, так і ЗМІ в цілому» [4]. Така ситуація пояснюється «месіанською» роллю ЗМІ в недемократичних країнах (тоталітарні, авторитарні і «гібридні» політичні режими), на відміну від демократій, де медіа – це середовище плюралізму (різних точок зору, думок незалежних експертів тощо).

Загалом, найбільші стрибки амплітуди довіри простежуються у сфері медіа і великого капіталу, який часто є власником того чи іншого медійного ресурсу. В 2017 році рівень довіри до CEO корпорацій складав 37%, порівняно з 49% у 2016 [19]. Це пояснюється, зокрема, прогресуючою майновою диференціацією між найбагатшими і найбіднішими верствами суспільства у світі [12]. Відповідно до підрахунків Oxfam з 2010 року статки найбагатших людей світу збільшилися на 0,5 трлн. і складають 1,76 трлн. доларів. Зовсім інша ситуація з їх «фінансовими опонентами» – найменш забезпеченою половиною людства, що за цей же час, збідніла приблизно на 1 трлн. доларів, втративши 41% свої збережень. 62 найбагатші людини планети володіють такою ж самою кількістю майна як і 3,6 мільярдів найбільш бідних людей, а добробут 1% найбагатших зрівнявся з добробутом решти людства в 2016 році [17]. На думку професора С. Телешуна, «сьогодні у світі набирає силу епоха «егоцентризму», яка характеризується авторитаризацією поведінки політичних лідерів і держав, радикалізацією суспільних настроїв, неоізоляціонізмом і політичною децентралізацією» [10], що підсилюється кризою довіри людини і громадянина до переважної більшості державних і недержавних інституцій.

Незважаючи на певну суспільну недовіру до засобів масової інформації в «розвинутих демократіях» втручання медіа в соціально-політичні та економічні процеси обмежується достатньо ефективним законодавчим тлом, стабільністю функціонування інституційного середовища, соціально-політичною культурою і традиціями тощо. Зовсім інша ситуація простежується в державах з, так звані, нестабільним інституційним середовищем. Нобелівський лауреат з економіки Д. Норт і його американський колега Л. Девіс визначають «інституційне середовище» через головну функцію політичних інститутів (як формальних, так і неформальних), що утворюють дане середовище. Головна функція політичних інститутів, на їх думку, полягає в провадженні еволюційних змін в економічній сфері. Під «інституційним середовищем» дослідники розуміють «сукупність основоположних політичних, соціальних і юридичних правил та норм, що утворюють основу для виробництва, обміну і розподілу» [18, с. 6]. Нестабільність «інституційного середовища» виникає за умов: 1) швидкої зміни норм формальних і неформальних інститутів за умови випередження останніх; 2) активного спротиву змінам головних акторів [5, с. 116-117].

Одними з головних акторів змін/спротиву змін в країнах світу, зокрема в Україні й інших державах пострадянського простору є – фінансово-політичні групи. Фінансово-промислова група – це об'єднання виробничих і торгівельних підприємств з кредитно-інвестиційними, банківськими установами з наступною їх трансформацією у великі багатогалузеві господарські системи зі спільною економічною стратегією та внутрішнім товарообігом. Вони є організаційною оболонкою фінансового капіталу, що закріплює єдність виробничих, фінансових та інших інтересів низки компаній та банків [1, с. 824]. В умовах транзитивного суспільства фінансово-промислові групи найпристосованіші до мінливих ринкових умов за рахунок диверсифікації діяльності та зменшення фінансового ризику (фінансування відбувається за рахунок власних коштів фінансово-промислових груп). За умови нестабільності інституційного середовища фінансово-промислові групи позбавляються виключно економічних рис і набувають нових ознак, що дозволяє їх класифікувати як фінансово-політичні [7]. Для таких груп характерне поєднання економічних, політичних, адміністративних складових з метою реалізації приватних інтересів.

До найбільших сучасних фінансово-політичних груп в Україні можна віднести корпорацію «System Capital Management», корпорацію «Інтерпайп», корпорацію «Укрпромінвест» (яка де-юре припинила свою діяльність в 2012 р., а де-факто діє і нині), фінансово-політичну групу «Приват», групу «Континіум», компанію «Group DF», корпорація «Конті», корпорацію «Індустріальний союз Донбасу» тощо [11].

Для фінансово-політичних груп, як учасників політичного процесу, притаманне використання публічних і непублічних методів «впливу на прийняття владних рішень, передусім через монополізацію контролю над системою державного управління, нав'язуючи їй феномен тіньової економіки, явища корупції та систему кулуарного лобізму» [7].

На думку українських вчених А. Гальчинського, О. Пасхавера, І. Рейтеровича, С. Телешуна та інших, діяльність цих корпоративних об'єднань характеризується наступними ознаками: контроль над промисловими та фінансовими активами; управління фінансовими потоками через власний банк; наявність власної депутатської фракції (або групи депутатів) у вищому законодавчому органі країни, яка виступає головним лобістом інтересів фінансово-промислової групи; делегування своїх представників у структури виконавчої та, іноді, судової влади; вплив на редакційну політику засобів масової інформації загальнодержавного масштабу [7].

Основними механізмами впливу фінансово-політичних груп на формування державної політики є:

1. Легальні:

створення політичних партій і громадських рухів, їх подальше фінансування та перетворення на знаряддя лобізму власних інтересів; особиста та відкрита участь підприємців у виборах; формування громадської думки з різноманітних політико-економічних питань; організація різноманітних політичних акцій; забезпечення політичних зв'язків для впливу на процес прийняття політичних рішень; мобілізація мас за допомогою ЗМІ, створення умов для реалізації прямої демократії; використання медіа для формування певної думки і установок у населення;

2. Нелегальні:

прямий підкуп чиновників; шантаж чиновників; «купівля» посад у структурах виконавчої влади; інвестування грошей в політичні сили різних країн; лобіювання власних інтересів через політичні/бізнес-кола інших країн; відмивання «сірих» коштів через треті країни, використовуючи офіційні фонди, громадсько-політичні рухи, ЗМІ, волонтерські проекти, кримінальні структури тощо [12].

Мас-медіа є «гібридним» інструментом впливу фінансово-політичних груп на формування державної політики і механізмом боротьби у політико-корпоративних війнах. Така ситуація призвела до зневіри громадян в українських ЗМІ. Зокрема, про це свідчать оприлюднені результати соціологічного дослідження, проведеного GfK Ukraine на замовлення ГО Медіаварта, за яким 71% респондентів дали ствердну відповідь на питання: «Чи вважаєте ви, що провідні ЗМІ належать українським олігархам, і це негативно впливає на виконання журналістами своєї місії?» [15].

Спроба обмеження впливу фінансово-політичних груп на діяльність ЗМІ була зроблена в межах політики «деолігархізації», розпочатої на вимогу Євромайдану Президентом України П. Порошенком. Зокрема, Закон України «Про телебачення і радіомовлення» [3] та Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення «Про затвердження Порядку подання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги інформації про структуру власності та відповідних форм документів телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги» від 21.01.2016 [8] зобов'язали телерадіокомпанії надати відомості щодо свої кінцевих власників.

Відповідно результатам дослідження телевізійної аудиторії Індустріального телевізійного комітету, ТОП-20 телеканалами України (дані взяті за основу розраховані за березень 2017 року для вибірки: індивіди віком 4 роки і старше, що проживають на всій території України) є:

1. Канал Україна,	11. ПлюсПлюс,
2. 1+1,	12. 112 Україна,
3. Інтер,	13. К1,
4. СТБ,	14. Enter-фільм,
5. ICTV,	15. НЛО ТВ,
6. НТН,	16. Мега,
7. Новий канал,	17. News One,
8. ТЕТ,	18. М1,
9. 2+2,	19. Бігуді,
10. Піксель,	20. UA:Перший/ЕРА [14].

Кінцевим бенефіціарним власником ТОВ «ТРК «Україна» (телеканали «Україна» і «НЛО ТВ») є Р.Л. Ахметов (опосередковано володіє часткою в розмірі 100% в статутному капіталі телеканалу). Власник найбільшої фінансово-промислової групи ТОВ «System Capital Management».

Бенефіціарами телеканалів ТОВ «ТРК «Студія 1+1», ПАТ «Телекомпанія «ТЕТ», ТОВ «Гравіс-Кіно» (телеканал «2+2»), ТОВ «Реал Істейт – ТВ» (телеканал «Бігуді») є І.В. Коломойський і І.Р. Суркіс. В свою чергу, бенефіціарами ТОВ «ГРАВІС» (телеканал «ПлюсПлюс») є І.В. Коломойський та його бізнес-партнер Г.Б. Боголюбов. І.В. Коломойський та Г.Б. Боголюбов власники фінансово-промислової групи «Приват».

Кінцевими бенефіціарами ПрАТ «Телеканал «Інтер», ТОВ «ТРК «Музика ТВ» (телеканал «Піксель»), що входять до медіа групи «Inter Media Group» є Д.В. Фірташ, С.В. Львовчкін, В.І. Хорошковський та С. Плужникова. В ТОВ «Телестудія «Служба інформації» (телеканал «НТН»), телеканали «К1», ТОВ «Телеканал «Мега», ТОВ «Телерадіокомпанія «КІНО ТВ» (Enter-фільм), що входять теж до медіа групи «Inter Media Group» серед бенефіціарів С. Плужникова відсутня. Д.В. Фірташ власник міжнародної групи компаній «Group DF». С.В. Львовчкін – народний депутат України (політична партія «Опозиційний блок»).

Власником ТОВ «Новини 24 години» (телеканал «News one») є Є.В. Мураєв – народний депутат України (Політична партія «За життя»).

Бенефіціарним власником ПрАТ «Міжнародний Медіа Центр – СТБ», ТОВ «Міжнародна комерційна телерадіокомпанія» (телеканал «ICTV»), ТОВ «Новий канал» і ТОВ «ТЕЛЕОДИН» (телеканал «М1») входять в групу StarLightMedia, що належить В.М. Пінчуку та О.Л. Пінчук. В.М. Пінчук – власник фінансово-промислової групи «Інтерпайп».

Відповідно до оприлюдненої інформації про структуру власності, кінцевим бенефіціарним власником телеканалу «112 Україна» є Андрій Подшипков.

ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» (телеканал «UA:Перший») є державним телеканалом. Кінцевим бенефіціарними власниками ТОВ «Телерадіокомпанія «Радіо-Ера» є А.О. Сімоненко (основний власник), І.О. Лоташевський.

Серед вищезазначених телеканалів не всі є інформаційними (є дитячі, музичні тощо) і мають новини у своїй програмі. Тому варто розглянути топ-20 телепрограм – вечірніх новин, відповідно до дослідження Індустріального телевізійного комітету за станом на 31 березня 2017 року (для вибірок: індивіди віком від 4 років і старше, що проживають на всій території України):

1. ТСН (1+1),
2. Подобиці (Інтер),
3. Новини (Інтер),
4. Вікна-новини (СТБ),
5. Факти (ICTV),
6. Факти (ICTV),
7. Вікна-новини (СТБ),
8. Новини 112 (112 канал),
9. Новини 112 (112 канал),
10. Новини 112 (112 канал),
11. Новини 112 (112 канал),
12. Новини (UA:Перший/ЭРА),
13. 20/22 з Юлією Литвиненко та Василем Апасовим (News One),
14. Новини 112 (112 канал),
15. Новини. Світ (UA:Перший/ЭРА),
16. Новини (UA:Перший/ЭРА),
17. News One (News One),
18. Підсумки з Василем Зимой (Еспресо ТВ),
19. Новини (Канал 24),
20. Час: Підсумки дня (5 канал) [13].

Є певна кореляція між рейтинговими каналами і праймовими вечірніми новинами. Серед вище перелічених ТОП-20 програм вечірніх новин є лише три канали, що не потрапили до двадцяти найрейтинговіших телеканалів України: «Еспресо ТВ», «Канал 24» і «5 канал».

Кінцевими бенефіціарами ТОВ «Голдберрі» (телеканал «Еспресо ТВ») є Л. Ф. Княжицька (дружина народного депутата України, Блок Петра Порошенка «Солідарність» Л. М. Княжицького), В.І. Денисенко (народний депутат України, Блок Петра Порошенка «Солідарність»).

Власниками ПрАТ «Телерадіокомпанія Люкс» (телеканал «24») є три фізичні особи: К. О. Кіт-Садова (контрольний пакет акцій, дружина міського голови Львова, голова партії «Об'єднання «Самопоміч»»), Р. Б. Андрейко, О. Ю. Андрейко.

Кінцевим власником ПП ТОВ «ТРК «НБМ» («5 канал») є П. О. Порошенко – Президент України.

Варто зауважити, що в колі медіа-експертів, незважаючи на Закон України «Про телебачення і радіомовлення» і Порядок подання телерадіоорганізаціями інформації про структуру власності, існують певні сумніви щодо деяких телеканалів і їх кінцевих власників. Це, в свою чергу, пояснюється: 1) наявністю великої кількості офшорних компаній і громадян інших країн в структурі власності того чи іншого медіа-ресурсу; 2) відсутністю достатньої матеріальної бази деяких власників для утримання загальнонаціонального телеканалу (за підрахунками медіа-експертів утримання топового інформаційного телеканалу в Україні обходиться приблизно в 10 мільйонів доларів щорічно). Відомий журналіст і телеведучий С. Шустер, який мав досвід роботи на телеканалах «ICTV», «Інтер», «Україна», «UA: Перший», «5 канал», «24» і «112 Україна», а потім намагався запустити власний канал «3s.tv» зазначив: «На жаль, ситуація на медійному ринку нашої держави доведена до абсурду: всі телеканали збиткові, вони існують тільки за рахунок власників-олігархів. За таких умов наша спроба працювати по нормальним бізнесовим правилам виявилась невдалою...» [9]. Саме завдяки «політичним грошам» – вливання власників і позачергові рекламні бюджети (перш за все мова йде, про дві короткі, але достатньо прибуткові виборчі компанії), українські мас-медіа змогли пережити «Революцію Гідності» без суттєвих змін у своїй діяльності. Але в той же час є ряд змін у характері діяльності ЗМІ:

– відсутність балансу думок (навіть і формального) у висвітленні того чи іншого журналістського матеріалу. Зокрема, на думку, голови правління ГО «Телекритика» Н. Лигачової: «Якщо за часів Януковича був тотальний контроль влади практично за всіма телеканалами, але, з іншого боку, вони дотримувалися хоча б формального балансу думок, то після майдану олігархи-власники ЗМІ вирішили, що на баланс думок у матеріалах можна повністю наплювати» [6];

- відсутність «рівності корупційних можливостей». Сьогодні опинитися на телебаченні – це привілей для «своїх», а не для кожного, хто платить (легально/нелегально);
- стрімке скорочення, так званої, «бізнес-джинси» в медіа-просторі. Тотальне домінування політичної «джинси» з чіткою прив'язкою «політичний проект – власник медіа-холдингу». Зокрема, президент Академії української преси В. Іванов констатував, що «тільки 14% проаналізованих нами повідомлень провідних українських телеканалів мали дві або більше точок зору. Це ознака або непрофесіоналізму, або замовлення» [6];
- вибіркова презентація результатів соціологічних досліджень і маніпуляція свідомістю громадян через оприлюднення соціології маловідомих або невідомих фірм;
- систематичність звинувачення бізнес/політичних опонентів тощо.

Одним з основних механізмів боротьби зі заангажованістю ЗМІ в Україні є створення ефективної законодавчої бази, що регламентувала би діяльність медіа-ресурсу і його структуру власності. Зокрема правове тло деяких країн Європи висуває вимогу щодо наявності громадянства держави або статусу фізичної/юридичної особи-резидента до власників ЗМІ [2]. В свою чергу, отримувати ліцензію чи дозвіл на мовлення заборонено законом наступним суб'єктам: адміністративним органам (будь-яким органам влади незалежно від їх рівня); чиновникам будь-кого рівня; політичним партіям або її членами; юридичній особі, що пов'язана із адміністративними органами; офшорним компаніям; юридичній особі, частка власності або акції якої прямо чи опосередковано належать офшорній юридичній особі тощо.

Загалом, означені у статті напрямки аналізу не вичерпують заявленої проблематики та можуть бути продовжені у подальших політологічних дослідженнях як політико-комунікативних проблем сучасності, так і діяльності фінансово-політичних груп.

Використана література:

1. Економічна енциклопедія : [у 3 т.]. = К. : Тернопіль, 2002. – Т. 3. – 2002. – 952 с.
2. Європейська практика відкритих медіа - як зменшити вплив олігархічних ЗМІ? // Європейська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euointegration.com.ua/articles/2015/06/10/7034674/> (Дата звернення: 09.05.2017).
3. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» : за станом на 01 січ. 2017 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ : Голос України, 1994.
4. Измерение состояния и динамики институционального развития средств массовой информации в субъектах верхнего уровня РФ // Фонд Медиастандарт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://planetasmi.ru/images/fayli/2016/19.12.2016/MSIndex-2016_Prezentatsiya_final.pdf (Дата звернення: 29.04.2017).
5. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики [Текст]: монография / Д. Норт; пер. с англ. А. Н. Нестеренко. – М. : Фонд экономической книги «НАЧАЛА», 1997. – 190 с.
6. Падение доверия к СМИ и медиа-войны олигархов // РИА Новости Украина: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rian.com.ua/analytics/20151104/376351354.html> (Дата звернення: 03.05.2017).
7. Рейтерович В. І. Особливості функціонування фінансово-політичних груп інтересів у системі публічної політики // «Державне управління: удосконалення та розвиток», № 5, 2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=> (Дата звернення: 03.05.2017).
8. Рішення «Про затвердження Порядку подання телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги інформації про структуру власності та відповідних форм документів телерадіоорганізацій та провайдерів програмної послуги» : за станом на 21 січ. 2016 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ : Офіційний вісник України, 2016. – С. 569.
9. Телеканал Савика Шустера 3s.tv об'явив о закритті из-за финансовых проблем // 112 Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://112.ua/obshchestvo/telekanal->

savika-shustera-3stv-obyavil-o-zakrytii-iz-za-finansovyh-problem-356417.html (Дата звернення: 07.05.2017).

10. Телешун С.О. «Соціальний результат реформ може стати лакмусовим папірцем перспективності «українського проекту» та зрілості нації»: [інтерв'ю / бесіду вела Марина Сингаївська] // Укрінформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/2194400-sergij-telesun-doktor-politichnih-nauk.html> (Дата звернення: 07.05.2017).

11. Телешун Я.С. Функціонування фінансово-політичних груп в нестабільному середовищі: реалії України / Я.С. Телешун // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. Ред. В. М. Вашкевич. – К. : «Видавництво «Гілея», 2016. – Вип.113 (10). – С. 401-406.

12. Телешун Я.С. Особливості функціонування фінансово-політичних груп у системі публічної політики: реалії України / Я.С. Телешун // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. – Київ; Одеса: Типографія «Айс Принт», 2016. – №1/2 (29/30). – С. 137-142.

13. ТОП-вечірні програми новин // Індустріальний телевізійний комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tampanel.com.ua/rubrics/top-evening-news/> (Дата звернення: 17.05.2017).

14. ТОП-канали // Індустріальний телевізійний комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tampanel.com.ua/rubrics/canals/> (Дата звернення: 17.05.2017).

15. 71% українців впевнені, що провідні ЗМІ належать олігархам // Українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2015/12/4/7091360/> (Дата звернення: 28.04.2017).

16. Americans' Trust in Mass Media Sinks to New Low // Gallup [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gallup.com/poll/195542/americans-trust-mass-media-sinks-new-low.aspx?g_source=Media&g_medium=search&g_campaign=tiles (Дата звернення: 28.04.2017).

17. An economy for the 1% // Oxfam briefing paper, 18 January 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp210-economy-one-percent-tax-havens-180116-en_0.pdf (Дата звернення: 28.04.2017).

18. Davis L., North D. Institutional Change and American Economic Growth. – Cambridge, 1971. – 803 p.

19. 2017 Edelman Trust Barometer // Edelman [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.edelman.com/trust2017/> (Дата звернення: 29.04.2017).

Телешун Я. С. Средства массовой информации как инструмент борьбы финансово-политических групп: реалии Украины

В рамках статьи исследована проблема влияния крупного капитала на деятельность средств массовой информации. Проанализирована деятельность финансово-политических групп в условиях нестабильной институциональной среды в Украине. Определены основные характеристики функционирования этих корпоративных объединений. Выделены и проанализированы основные механизмы влияния финансово-политических групп на формирование государственной политики в Украине, в том числе и с помощью средств массовой информации. Предложены варианты ограничения влияния данных корпоративных объединений на масс-медиа.

Ключевые слова: финансово-политические группы, финансово-промышленные группы, большой капитал, средства массовой информации, масс-медиа, нестабильная институциональная среда.

Teleshun Ya. *Mass Media As An Instrument Of Fight Of Financial-Political Groups: Realities Of Ukraine*

This paper examines the problem of big capital's influence on the mass-media activity. It was analyzed the activities of financial-political groups' in an unstable institutional environment in Ukraine. The basic characteristics of these corporate associations' functioning were determined. The basic characteristics of these corporate associations' functioning were determined too. It was identified and analyzed the main mechanisms of financial-political groups' impact on the formation of the State policy in Ukraine, including by using media. Options to limit the influence of such corporation were offered.

Keywords: financial-political groups, financial-industrial groups, big financial capital, mass-media, unstable institution environment.